

Een blik in de Toekomst

Beleidsvisie 2021

'EC Duurzaam Nijeveen na het Klimaatakkoord'

Revisiehistorie:

- februari 2018	v1.0
- juli 2018	v2.0
- maart 2019	v3.0
- januari 2021	EC Duurzaam Nijeveen na het Klimaatakkoord

Inleiding

EC Duurzaam Nijeveen heeft haar ambitie de afgelopen jaren neergelegd in de notitie 'Een blik in de toekomst', waarvan de laatste versie dateert van maart 2019. Ontstaansgeschiedenis, organisatie, projecten, alles staat daar integraal in beschreven. Het bestuur van EC Duurzaam Nijeveen vindt het tijd om in een geheel geactualiseerd document op te schrijven waar de coöperatie nu staat en hoe we verder willen.

We hebben de beleidsvisie als volgt opgebouwd:

- Aanleiding herziening beleidsvisie
- Samenvatting uitkomst enquête
- Ambitie
- Structuur organisatie
- Projecten
- Vaststelling beleidsvisie en Jaarplan 2021

Aanleiding herziening beleidsvisie

Door het Klimaatakkoord is het speelveld rond energietransitie ingrijpend gewijzigd. Overheden hebben de opdracht gekregen de energietransitie uit te voeren. Met name gemeenten hebben een belangrijke rol. Op dit moment zien we dat al bij de Regionale Energie Strategie (RES) en de Warmtetransitievisie (Wtv). En er volgen ongetwijfeld nieuwe plannen.

Deze plannen hebben gevolgen voor de leefomgeving in/van Nijeveen, of we het willen of niet.

Een andere aanleiding ligt in het feit dat het energienet voorlopig, we gaan uit van de periode tot minimaal 2025, op slot zit voor veel lokale energie-initiatieven, waaronder ook voor EC Duurzaam Nijeveen. Voor reeds vergunde projecten of projecten van de overheid is deze situatie soms anders. Voor EC Duurzaam Nijeveen betekende dit het niet doorgaan van het project Zon op Groot Dak (samen met LTO grote daken van agrarische gebouwen beleggen met zonnepanelen). Dat wierp ons terug op de vraag: hoe nu verder als het gaat om grootschalige zon- en windprojecten. En, als we niet aan grootschalige opwekprojecten kunnen werken, wat gaan we dan wél doen?

Gelet op de bovenstaande ontwikkelingen is er tenslotte de enquête die we hebben gehouden onder de Nijeveense bevolking om te achterhalen hoe het dorp de positie van EC Duurzaam Nijeveen ziet. De volledige resultaten kunt u lezen op www.duurzaamnijeveen.nl/enquete.

Samenvatting uitkomst enquête

De conclusies op hoofdlijnen zijn:

Energie Coöperatie Duurzaam Nijeveen

- Voorziet in een behoefte.
- Heeft een onduidelijk profiel.
- Heeft te maken met hoge en diverse verwachtingen.
- Kan rekenen op een groeiende achterban.
- Moet beter met haar leden en het dorp communiceren over nut en noodzaak van de coöperatie, waardoor het ledenaantal kan groeien.

Regionale Energiestrategie (RES)

- Men heeft een goed beeld van wat de energietransitie inhoudt; er is een minderheid die het (en m.n. van het gas af) onzin vindt.
- De RES staat nog ver van mensen af.
- Bewoners ervaren geen zicht op het proces van de RES; men voelt zich onvoldoende geïnformeerd en meegenomen door de gemeente.
- Er zijn zorgen over de impact van de RES. De Nijeveeners willen hier dan ook invloed op hebben.
- Men ziet een rol voor EC Duurzaam Nijeveen om op te treden als vertegenwoordiger van Nijeveen bij de gemeente en bij andere partijen op het gebied van de energietransitie.
- Er is een duidelijk verschil tussen het dorp en het buitengebied. Naar grootschalige oplossingen wordt heel divers gekeken. Een meerderheid is hier voorstander van mits het dorp profiteert.
- Kernenergie en waterstof worden ook genoemd als toekomstige energiebronnen.

Ambitie

De ambitie van EC Duurzaam Nijeveen (bestuur) blijft onveranderd om Nijeveen duurzaam te maken. Vanaf de eerste gesprekken in 2015 in de werkgroep (in het kader van de Dorpsvisie), daarna in Nijeveen Energieneutraal NEN 2025 en vanaf 2018 in de coöperatie is dit het uitgangspunt. EC Duurzaam Nijeveen blijft gaan voor een integrale aanpak, waarbij de zgn. trias energetica (besparen, isoleren, opwekken) leidend is.

Het is de overtuiging van EC Duurzaam Nijeveen dat een succesvolle energietransitie vraagt om een integrale aanpak. Het is niet een kwestie van óf stoppen met aardgas óf het plaatsen van grote windmolens óf de realisatie van een zonnepark. De diverse maatregelen/projecten moeten op elkaar worden afgestemd zodat ze elkaar versterken. Hierdoor leiden ze uiteindelijk tot een energiesysteem dat niet langer is gebaseerd op het verbruiken van eindige hoeveelheden fossiele grondstoffen, maar tot een energiesysteem waarin uitsluitend gebruik wordt gemaakt van hernieuwbare energiebronnen.

Om richting te geven aan deze integrale aanpak werkt EC Duurzaam Nijeveen vanuit het volgende strategische kader:

- Het totale energieverbruik kan worden verlaagd door in te zetten op besparen
- Het verbruik van fossiel aardgas uit Groningen moet worden afgebouwd tot nul en wordt vervangen door groen gas
- Alle stroom die lokaal wordt verbruikt wordt lokaal opgewekt

Dit strategische kader, dat dus al dateert van de eerste stappen van Nijeveen Energie Neutraal 2025, is leidend voor alle projecten die door EC Duurzaam Nijeveen worden uitgevoerd. De projecten van EC Duurzaam Nijeveen kunnen allemaal aan één van deze drie aspecten worden gerelateerd. Het spreekt vanzelf dat we meebewegen met landelijke en regionale ontwikkelingen in het beleid, indien dat nieuwe mogelijkheden biedt. Vanuit het strategisch kader zijn enkele programmalijnen uitgewerkt, nl. besparen, opwekken en bewustwording/voorlichting. Bij de projecten komen we hierop terug.

De energie die door de projecten van EC Duurzaam Nijeveen (zon, wind, rioolslibvergisting, overig?) lokaal wordt opgewekt, wordt door EC Duurzaam Nijeveen verkocht aan een nader te bepalen, zo duurzaam mogelijk opererende energieleverancier. De opbrengst van de geleverde energie is voor de leden van de coöperatie die in deze projecten hebben geïnvesteerd, conform de afspraken die daarover per project zijn gemaakt. Bewoners van Nijeveen kunnen via EC Duurzaam Nijeveen rechtstreeks lokaal

opgewekte energie afnemen, deelnemen aan initiatieven zoals postcoderoos projecten of investeren in grootvolume oplossingen.

Op termijn is het ook de ambitie van EC Duurzaam Nijeveen om een leefbaarheidsfonds op te richten voor het dorp. Dat fonds wordt gevoed uit de inkomsten die m.n. grootschalige projecten opleveren. Dat kan mede omdat de coöperatie zelf geen winstoogmerk heeft. Zoals de naam al aangeeft is het fonds, dat een onafhankelijk bestuur zal krijgen, bedoeld om de leefbaarheid van Nijeveen in stand te houden en te stimuleren. Deze ambitie verdient nader uitgewerkt te worden. Dit komt dan ook terug bij de projecten.

De kracht van lokale initiatieven zoals EC Duurzaam Nijeveen is hun lokale betrokkenheid en hun herkenbaarheid in het dorp/de wijk. Door te streven naar bewonersparticipatie in succesvolle lokale initiatieven creëren we draagvlak onder de inwoners voor het realiseren van groot volume oplossingen, die van groot belang zijn voor het slagen van de energietransitie.

Structuur organisatie

Het bestuur van EC Duurzaam Nijeveen is tot nu toe een clubje enthousiaste vrijwilligers die zelf de handen uit de mouwen hebben gestoken. Nu, eind 2020, kunnen we niet langer de club zijn die alles zelf doet. Als we het verzoek oppakken dat klinkt uit de enquête – EC Duurzaam Nijeveen als belangenbehartiger en spreekbuis voor het dorp Nijeveen – dan is een heroriëntatie noodzakelijk. Deze heroriëntatie betreft wat we doen (waar gaan we voor en waar staan we voor) én hoe we zijn georganiseerd.

Omvang en complexiteit van de transitie, nu al te merken aan zaken als RES en Wtv, maken het noodzakelijk om EC Duurzaam Nijeveen anders te organiseren en verder te professionaliseren, wil de coöperatie een betekenisvolle rol spelen. Meer vertegenwoordigend (en met een formele positie zoals een OR in een grote organisatie) en op het bestuurlijke vlak. Tegelijkertijd mag de structuur niet belemmerend werken bij het oppakken van initiatieven of het aanhaken bij verzoeken vanuit de gemeente of het werkveld.

Om dit te realiseren kiezen we voor een structuur met een duidelijk onderscheid tussen bestuur en werkorganisatie. Daarbij gebruiken we het beeld van de kapstok (het bestuur) waaraan activiteiten en projecten (hierna: projecten) op het gebied van duurzaamheid kunnen worden gehangen. Duurzaamheid betekent voor ons dat het gaat om projecten die uiteindelijk ten goede komen aan de leefbaarheid van de Nijeveense dorpsgemeenschap.

Ieder project is in dit beeld een haak aan de kapstok. Aan een project worden minimumeisen op het gebied van doelstelling, verwacht resultaat, bezetting en financiën gesteld (per project nader uit te werken in de jaarplannen). Het bestuur stelt per project of activiteit een trekker of projectleider aan. De projectleider is verantwoordelijk voor de uitvoering van het project en legt verantwoording af aan het bestuur.

Door deze manier van werken wordt een grote mate van flexibiliteit bereikt en kan er een keur aan projecten worden opgepakt door EC Duurzaam Nijeveen. Uiteraard is deze manier van werken alleen mogelijk wanneer voldoende dorpsgenoten als vrijwilliger bereid zijn om zich in te zetten voor projecten.

Eén van de uitgangspunten van de RES is het streven naar tenminste 50% eigendom voor de lokale omgeving en dit vraagt om lokale energie-communities. We willen ook onderzoeken of in bepaalde situaties 100% lokaal eigendom haalbaar is. Meerdere lokale stakeholders hebben EC Duurzaam Nijeveen gevraagd om beschikbaar te blijven als lokaal energie-initiatief (initiatiefnemer/mede ontwikkelaar/gesprekspartner) en gas te geven als belangenbehartiger voor het dorp Nijeveen.

In de kern blijft EC Duurzaam Nijeveen een vrijwilligersorganisatie, waarbij we elke activiteit zien als afzonderlijk project, waaraan mensen zich verbinden. Leden van de coöperatie, maar ook anderen, ook van buiten. Uiteindelijk worden zulke projecten wel uitgevoerd onder de vlag van EC Duurzaam Nijeveen. Bestuurswerkzaamheden zijn per definitie onbezoldigd. Uitvoerende werkzaamheden worden tot op heden op vrijwillige basis uitgevoerd. De vraag is of dit in het kader van de noodzakelijke professionalisering zo kan blijven. Waarschijnlijk is dit op termijn niet het geval. Voor het organisatiemodel van EC Duurzaam Nijeveen is dit echter niet van doorslaggevend belang. Om onder de

vlag van EC Duurzaam Nijeveen van start te kunnen gaan moet een project beschikken over een sluitende projectbegroting. Geld dat er niet is kan niet worden uitgegeven, ook niet aan professionele ondersteuning. Als er geen vrijwilligers zijn en er is geen budget aan professionele ondersteuning aan te trekken gaat een project niet van start. Wij zien hierin dus geen risico op korte termijn. Er bestaat wel een risico op het niet kunnen vinden van voldoende (gekwalificeerde) vrijwilligers, maar dit valt buiten onze invloed.

Bij dit alles is van belang wanneer die structuur er moet staan. We kunnen nu al nadenken over hoe we dit in de praktijk vorm willen geven, maar onze voorkeur gaat uit naar het werkende weg hieraan invulling geven. De essentie is dat we steeds een organisatie hebben die past bij de omvang en complexiteit van de dingen die zich aandienen en die we oppakken. En body heeft en zorgt voor de noodzakelijke borging. Dit vereist voortdurende aandacht.

Om de positie van EC Duurzaam Nijeveen te markeren en te verhelderen is het van belang dat zij overeenkomsten afsluit met partijen met wie wordt samengewerkt. In eerste instantie met de gemeente Meppel. EC Duurzaam Nijeveen ziet zichzelf, gelet op de uitkomsten van de enquête, als de primaire gesprekspartner van de gemeente over zaken die de energietransitie in Nijeveen betreffen. De coöperatie biedt de gemeente bereik en toegang tot de lokale gemeenschap en inzicht in wat er leeft in Nijeveen. Ook kan EC Duurzaam Nijeveen draagvlak organiseren voor afstemming van energieplannen en een rol spelen in de concretisering en uitvoering van energieplannen. EC Duurzaam Nijeveen beschikt over deskundigheid en over een breed netwerk van mensen en organisaties die nodig zijn om de energietransitie te versnellen. Ook met andere partijen kan een dergelijke overeenkomst worden afgesloten.

Bij dit alles is het belangrijk om voortdurend de Nijeveeners te betrekken door middel van communicatie. EC Duurzaam Nijeveen dient voortdurend zichtbaar en relevant te zijn. Ook daarbij kunnen we het lidmaatschap onder de aandacht brengen, om zo de betrokkenheid te vergroten. Hoe groter EC Duurzaam Nijeveen wordt, hoe meer invloed ze heeft bij overheden en anderen. Men moet niet om Duurzaam Nijeveen heen kunnen!

Projecten

De projecten van EC Duurzaam Nijeveen vallen onder een drietal programmalijnen, te weten besparen, opwekken en bewustwording/voorlichting. Daarnaast hebben we nog een 'algemene' programmalijn. Deze bevat alle projecten waarvan het bestuur vindt dat ze belangrijk zijn, maar die niet vallen onder één van de hiervoor genoemde programmalijnen.

De lijst van projecten, potentiële projecten en ideeën is behoorlijk ambitieus. Niet alle projecten op de lijst zijn even ver uitgewerkt. Sommige zijn onderhanden projecten, andere zijn niet meer dan potentiële projecten of ideeën. Onderstaande lijst is niet vast maar fluïde en kan op elk moment worden aangevuld met nieuwe ideeën of potentiële projecten. Voor alle ideeën c.q. potentiële projecten gemarkeerd met een asterisk geldt, dat ze alleen kunnen worden uitgevoerd dan wel verder kunnen worden uitgewerkt als we de mensen, en vervolgens ook de middelen, weten te vinden.

1. Besparen
 - Collectieve isolatie-actie *
 - Elektrische deelauto's plus laadpalen *
2. Opwekken
 - Zon op groot dak
 - Project hybride warmtepompen
 - Grootschalige productie wind/zon en het proces daar naartoe *
 - Pcr de Schalle *
 - EAZ, kleine windmolens *
 - Lokale productie groen gas, rioolslibvergisting *
3. Bewustwording/voorlichting
 - Warmtescans
 - Energiecoaches

- Lespakket voor de basisscholen *
 - Workshops kennisvermeerdering en –deling *
4. Algemeen
- Samenwerkingsovereenkomst Gemeente Meppel
 - Ledenwerfactie
 - Professionalisering organisatie
 - RES *
 - Warmtetransitievisie *
 - Opzet dorpsfonds *

Vaststelling Beleidsvisie en Jaarplan 2021

Het bestuur legt de “Beleidsvisie 2021 – EC Duurzaam Nijeveen na het Klimaatakkoord” in januari voor aan de Algemene Ledenvergadering. We voegen daar al een concept jaarplan 2021 op hoofdlijnen bij, zodat de leden een indruk hebben aan welke projecten het bestuur denkt. Dat geeft de leden de mogelijkheid mee te praten en input te leveren. Hierover zal nog met het dorp worden gecommuniceerd.